

RESSÒ DE LA PARAULA

«L'escola i l'espada» (I)

Dèiem, referint-nos a la nostra responsabilitat, la de tots, davant el problema de l'educació dels nostres fills, que «els pecats d'omissió sempre es paguen demà».

El teòleg espanyol Olegario González de Cardedal va publicar el 1981 un bell article que resulta, també avui, il·luminador i suggeridor en la seva brevetat. Estava dedicat al professor i polític, ideòleg de l'esquerra socialista, especialitzat en la qüestió educativa, Luis Gómez Llorente. Aquest professor, seguidor de l'antiga *Institución Libre de Enseñanza*, deixeble de Fernando de los Ríos, en una de les seves publicacions posteriors a l'article citat explicava el problema de la religió a l'escola des d'una interpretació de la història espanyola. Som víctimes, deia, d'un fet nefast: «el monstruós maridatge entre el tron i l'altar» (M. de Unamuno), la persistència del factor catòlic com a element identitari de la nació, la fe catòlica com una rêmora desastrosa per al progrés de les ciències i de l'educació racional i laica. Els intents d'emancipació duts a terme per la Il·lustració i per forces polítiques, bàsicament republicanes, no van ser efectius. El que va passar en la Segona República acabà en un total fracàs per la impossibilitat de diàleg entre les faccions enfrontades.

Quan aquest professor i polític va morir fa tres anys, algú el va definir com a gran «defensor del laïcisme, entès com a forma suprema de l'ètica que preconitza la neutralitat estatal davant de totes les creences, des de la racionalitat, el diàleg, l'actitud respectuosa i benvolent cap a les concepcions religioses dels altres». Aquesta manera de pensar és la base i l'arrel nutricia de les conductes i les mesures adoptades per no pocs polítics i responsables en l'àmbit de l'educació avui. Llàstima que no tots comparteixin l'«actitud res-

pectuosa i benvolent cap a concepcions religioses» que mantenia el professor.

L'article citat del professor O. González de Cardedal buscava contribuir al diàleg purificador de prejudicis i clarificador de conceptes sobre la presència de la intel·ligència de la fe en el procés educatiu. Així, escrivia:

«Conec un home que va saber de les lletres i dels homes, de la vida i de la mort, per la paraula d'un mestre que a toc de campana convocava els infants d'un poblet a

la lectura i a l'escriptura, al joc i al cant. Campana sostinguda en una humil espadanya sobre el frontal humil de la porta.»

El cas és que aquell mestre, «que va parlar molt de l'home i va callar sobre Déu», estava en el poblet perquè «s'havia d'amagar», havent lluitat en defensa de l'ensenyança racional, accessible a tots i emancipadora en un marc democràtic. I aquell home, alumne de tal mestre, va descobrir d'on venia la campana que cridava cada dia a l'ensenyança: provenia d'una ermita, que havia estat destruïda, on la gent havia cantat i celebrat la vida i la mort. Ell, passats els anys i versat en sabers científics i transformadors de la realitat, va acabar per reedificar l'ermita...

Els catòlics creiem que «enfront a fanatismes i integrismes hem de discernir amb intel·ligència, rigor i amor». Hi ha un camí interior entre l'escola i l'ermita, d'anada i tornada, que tots hem de recórrer, si volem donar resposta a tots els interrogants de l'ésser humà. «Necessitem la cultura al costat del culte, la teologia al costat de la mística». D'altra manera, perdrem no només l'ésser humà, sinó la mateixa raó crítica i emancipadora.

† **Agustí Cortés Soriano**
Bisbe de Sant Feliu
de Llobregat

APUNTS PER A L'ANÀLISI

Davant de Déu tots som immigrants i forasters

Quin cor és tan poc sensible que no ha estat colpit per les imatges de tants milers d'hommes i dones fugint dels seus països, jugant-se i sovint perdent la vida, cercant una altra terra on poder viure amb pau i/o amb més prosperitat? Qui no s'ha sentit impotent davant de tanta tragèdia humana? Quina indignació no ens provoca el capte-

niment d'aquells que són directament responsables de tant dolor?

Molt abans de les raons sociològiques, econòmiques i polítiques que aquests dies escoltem, no podem ignorar la pregunta adreçada per Déu i que encara ressona: On és el teu germà? La nostra resposta no hauria de ser la de Caïn: «No ho sé. Que potser sóc el guardià del meu germà?» (*Gn*

4,9), sinó descobrir en aquests immigrants, que ara truquen a les nostres portes, veritables germans de Jesús als quals Ell els atorga un caràcter sacramental: «Veniu beneïts del meu Pare... era foraster, i em vau acollir... Tot allò que fèieu a un d'aquests germans meus més petits, m'ho fèieu a mi» (*Mt 25,31ss*). I tinguem també el coratge de reconèixer com David que

davant de Déu també nosaltres «som immigrants i forasters» (*1Cr 29,15*).

Aquesta consciència, tanmateix, hauria d'anar acompanyada d'una acció, per petita que sigui, que defensés el dret bàsic d'aquestes persones que és el de no haver d'emigrar i de poder viure en pau i dignitat en la pròpia pàtria.

Concepció Huerta

ECO DE LA PALABRA

«La escuela y la espadaña» (I)

Decíamos, refiriéndonos a nuestra responsabilidad, la de todos, ante el problema de la educación de nuestros hijos, que «los pecados de omisión siempre se pagan mañana».

El teólogo español Olegario González de Cardedal publicó en 1981 un bonito artículo que resulta, también hoy, iluminador y sugerente en su brevedad. Estaba dedicado al profesor y político, ideólogo de la izquierda socialista, especializado en la cuestión educativa, Luis Gómez Llorente. Este profesor, seguidor de la antigua Institución Libre de Enseñanza, discípulo de Fernando de los Ríos, en una de sus publicaciones posteriores al artículo citado explicaba el problema de la religión en la escuela desde una interpretación de la historia española. Somos víctimas, decía, de un hecho nefasto: «el monstruoso maridaje entre el trono y el altar» (M. de Unamuno), la persistencia del factor católico como elemento identitario de la nación, la fe católica como una rémora desastrosa para el progreso de las ciencias y de la educación racional y laica. Los intentos de emancipación llevados a cabo por la Ilustración y por fuerzas políticas, básicamente republicanas, no fueron efectivos. Lo que ocurrió en la Segunda República acabó en un total fracaso por la imposibilidad de diálogo entre las facciones enfrentadas.

Cuando este profesor y político murió hace tres años, alguien lo definió como gran «defensor del laicismo, entendido como forma suprema de la ética que preconiza la neutralidad estatal ante todas las creencias, desde la racionalidad, el diálogo, la actitud respetuosa y benevolente hacia las concepciones religiosas de los demás». Esta manera de pensar es la base y la raíz nutricia de las conductas y las medidas adoptadas por no pocos políticos y responsables en el ámbito de la educación hoy. Lástima que no todos compartan la «actitud respetuosa y benevolente hacia concepciones religiosas» que mantenía el profesor.

El artículo citado del profesor O. González de Cardedal buscaba contribuir al diálogo purificador de prejuicios y clarificador de conceptos sobre la presencia de la inteligencia de la fe en el proceso educativo. Así, escribía:

«Conozco a un hombre que supo de las letras y de los hombres, de la vida y de la muerte, por la palabra de un maestro que a campana tañida convocaba a los niños de una aldea a la lectura y a la escritura, al juego y al canto. Campana sostenida en una humilde espadaña sobre el frontal humilde de la puerta.»

El caso es que aquel maestro, «que habló mucho del hombre y calló sobre Dios», estaba en la aldea porque tenía que «escondarse», habiendo luchado en defensa de la enseñanza racional, accesible a todos y emancipadora en un marco democrático. Y aquel hombre, alumno de tal maestro, descubrió de dónde venía la campana que llamaba cada día a la enseñanza: provenía de una ermita, que había sido destruida, donde la gente había cantado y celebrado la vida y la muerte. Él, pasados los años y versado en saberes científicos y transformadores de la realidad, terminó por reedificar la ermita...

Los católicos creemos que «frente a fanatismos e integristas hemos de discernir con inteligencia, rigor y amor». Hay un camino interior entre la escuela y la ermita, de ida y vuelta, que todos hemos de recorrer, si queremos dar respuesta a todos los interrogantes del ser humano. Necesitamos «la cultura junto al culto, la teología junto a la mística». De otro modo, perderemos no sólo el ser humano, sino la misma razón crítica y emancipadora.

† Agustín Cortés Soriano
Obispo de Sant Feliu de Llobregat

Inauguració de les obres de reforma a la parròquia del Pla del Penedès

El passat 13 de setembre, a les 19 h, es va celebrar una Eucaristia d'acció de gràcies, presidida pel bisbe Agustí, en conculre les reformes fetes al campanar i al temple, original del s. XI. Les obres, d'una realització molt delicada, s'han pogut dur a terme gràcies a la implicació dels fidels de la parròquia i a la col·laboració de l'ajuntament local i la Diputació de Barcelona.

El bisbe Agustí es troba amb la pastora evangèlica Marta López

El passat dimarts 15 d'octubre, a les 17 h, a la Casa de l'Església, el Sr. Bisbe va entrevistar-se amb la nova delegada de l'Església evangèlica de Catalunya, la pastora Marta López Ballalta, de tradició metodista.

L'entrevista es va organitzar per mediació de la Delegació d'Ecumenisme i de Relacions Interreligioses del Bisbat de Sant Feliu.

La conversa, distesa, es va centrar en diferents temes, des de la situació actual del diàleg ecumènic i interreligiós a la nostra societat, fins a la problemàtica dels refugiats i altres qüestions d'interès general.

LA VEU DEL PAPA FRANCESC

CATEQUESI SOBRE LA FAMÍLIA

Els fills

En aquesta catequesi voldria parlar del fill o, millor, dels fills. M'inspiro en una bonica imatge d'Isaïes. «Tots aquests s'han aplegat per venir cap a tu. Els teus fills arriben de lluny, les teves filles són dutes als braços. Ho veuràs i t'estremiràs de goig. El teu cor, meravellat, s'eixamplirà» (60,4-5a).

La joia dels fills fa bategar els cors dels pares i reobre el futur. Els fills són la joia de la família i de la societat. No són un problema de biologia reproductiva, ni és una de tantes maneres de realitzar-se. I encara menys són una possessió dels pares... No. Els fills són un do, són regal: ho enteneu? Els fills són un do. Cada-

cun és únic i irreplicable; i això no obstant està sens dubte lligat a les seves arrels. Ser fill i fills, de fet, segons el disseny de Déu, significa portar en un mateix la memòria i l'esperança d'un amor que s'ha realitzat engendrant la vida d'un altre ésser humà original i nou. I per als pares cada fill en ell mateix és diferent.

A un fill se l'estima perquè és fill: no perquè és maco, o perquè és així o aixà; no, perquè és fill! No perquè pensa com jo o fa el que jo vull. Un fill és un fill: una vida generada per nosaltres però destinada a ells, al seu bé, al bé de la família, de la societat, de tota la humanitat.

El quart manament demana als fills —i tots en som!— honorar el pare i la mare (cf. Ex 20,12).

Que Jesús, el Fill etern, que va ser fill en el temps, ens ajudi a trobar el camí d'una nova irradiació d'aquesta experiència humana tan simple i tan gran que és ser fills.

(Dilluns, 2 de novembre de 2015.)

Jo sóc el cep i vosaltres les sarments

L'Església de Sant Feliu de Llobregat hem fet junts un treball de reflexió i de discerniment al llarg de tot el curs del desè aniversari; el resumíem en la crida d'*Evangelii Gaudium* d'esdevenir una veritable comunitat de deixebles missioners (EG 24). Ara cal prosseguir el nostre camí eclesial amb uns objectius més concrets al voltant dels tres eixos que van ser proclamats en la trobada festiva de Montserrat el mes de maig passat: la crida a l'autenticitat de vida cristiana, la crida al treball evangelitzador i la crida a la renovació constant de les estructures pastorals.

Són moltes i diverses les propostes que les comunitats cristianes i els estaments diocesans han fet, fruit d'aquest treball sempre necessari de llegir la nostra història i el moment present des de la paraula de Déu i la presència de l'Esperit. Un cop recollides i presentades, ha calgut pensar una distribució de prioritats al llarg d'aquests propers anys, que ens ajudin a fixar la nostra atenció en alguns aspectes de la vida eclesial, sempre molt més rica i plural que aquests aspectes sobre els que posem la mirada: són expressió que per damunt de les dinàmiques pròpies de cada lloc hi ha un sentit de comunió eclesial que unifica el nostre pas, i ens fa participar en una missió comuna amb el cor i els projectes pastorals.

D'aquesta manera, s'ha articulat un **Pla Pastoral per al trienni 2015-2018**. El treball d'aquest primer curs, any jubilar de la misericòrdia, girarà a l'entorn de la invitació que Jesús ens fa en l'Evangelí de sant Joan: «Manteniu-vos en el meu amor» (Jn 15,9). L'Església viu de l'amor misericordiós de Déu.

• En l'eix de la crida a l'*autenticitat de vida*, s'incorporarà al programa

de formació del clergat la celebració, predicació i cura dels sagraments de la misericòrdia, es buscarà crear i promoure espais de pregària a les parròquies i arxiprestats, es vetllarà la cura i acompanyament personals dels agents de pastoral (clergues, laics i religiosos), s'incentivarà i consolidarà l'experiència de l'itinerari diocesà de renovació cristiana.

• En l'eix de la crida a l'*evangelització*, es buscarà la creació i promoció d'espais d'acollida a les comuni-

tats cristianes, s'aprofundirà en el caràcter evangelitzador i de primer anunci de la fe en la catequesi i es faran passos endavant en l'àmbit escolar (identitat i classe de religió) sobre el projecte educatiu del document família-escola-parròquia, elaborat conjuntament per quatre delegacions diocesanes.

• En l'eix de la crida a la *renovació d'estructures*, la reflexió i les propostes se centraran en el sentit, constitució i promoció dels consells i

equips pastorals així com d'equips d'acollida parroquials o arxiprestals en els diversos àmbits, es promourà una reflexió sobre el paper de la comunicació parroquial i diocesana que afavoreixi la comunió, s'iniciarà un discerniment sobre les estructures eclesials d'acolliment dels pobres que tenim i que cal, es constituirà el secretariat d'animació bíblica de la pastoral, i es promourà el seguiment i recolzament «proper» de les realitats pastorals encomanades als laics.

Tot aquest treball proposat demanarà per part de diverses delegacions i estaments diocesans una proposta de treball que s'elaborarà aquest inici de curs i que s'anirà presentant els propers dies amb la finalitat d'ajudar-nos els uns als altres a créixer en l'esperit de comunió interna, en l'eficàcia pastoral i pedagògica, en l'ajuda mútua en el treball pastoral i el testimoniatge davant la societat.

Mn. Josep Torrente
Delegat d'Evangelització
i Apostolat Seglar

El Pla Pastoral a les reunions d'inici de curs en aquest mes a la Casa de l'Església

En aquest mes d'octubre, a la Casa de l'Església, es presentaran els continguts d'aquest primer curs en les següents reunions: dimecres 7 a les 17 h, delegats diocesans; dijous 8 a les 11 h, arxiprestes; dimarts 13 a les 10.30 h, capellans i diaques.

AGENDA

• **Recés dels GOA.** Del 9 a l'11 d'octubre, a la Casa d'Exercicis Sant Ignasi, de Sarrià (c/ Carrasco i Formiguera, Barcelona). Predicarà Mn. Josep Serra, sobre l'espiritualitat de santa Teresa de Jesús. Els interessats trucar al t. 932 181 005.

• **Simposi «Claus per a una pastoral evangelitzadora en els hospitals».** Del 13 al 15 d'octubre a El Escorial. Organitzat pel Departament de Pastoral de la Salut de la Conferència Episcopal Espanyola, està adreçat als capellans i membres dels serveis d'assistència religiosa hospitalària, i als voluntaris i professionals que col·laboren en aquests serveis. Més informació: salut@bisbatsantfeliu.cat

LECTURES DE LA MISSA DIÀRIA I SANTORAL

5. ■ Dilluns (lit. hores: 3a setm.) [Dt 8,7-18 / Sl 1 Cr 29,10.11.abc.11d-12a.12bcd / 2C 5,17-21 / Mt 7,7-11]. Tèmpores d'acció de gràcies i de petició. Sant Froilà, bisbe de Lleó; sant Atilà, bisbe de Zamora; santa Caritina, vg.; santa Faustina Kowalska, vg., polonesa, apòstol de la Divina Misericòrdia.

6. ■ Dimarts. [Jo 3,1-10 / Sl 129 / Lc 10,38-42]. Sant Bru (Colònia 1035 - Squillace 1101), prev., retirat al desert de Chartreuse, fund. Cartoixans (Ocart); sant Emili, mr.; santa Fe, vg. i mr.; santa Maria

de les Cinc Llagues, vg. Francisca-na.

7. □ Dimecres. [Jo 4,1-11 / Sl 85 / Lc 11,1-4]. Mare de Déu del Roser, commemoració de la victòria de Lepant (1571); sant Marc, papa (romà, 336).

8. ■ Dijous. [Mt 3,13-4,2a / Sl 1 / Lc 11,5-13] Sant Simeó el Just, profeta; sant Demetri, mr.; santa Taïs, penitent.

9. ■ Divendres. [Jl 1,13-15; 2,1-2 / Sl 9 / Lc 11,15-26]. Sant Dionís, primer bisbe de París, romà, i companys clergues, mrs. (s. III);

sant Joan Leonardi (Lucca 1541 - Roma 1609), prev. fund.

10. ■ Dissabte. [Jl 3,12-21 / Sl 96 / Lc 11,27-28]. Sant Tomàs de Villanueva (1486-1555), bisbe de València (agustinià), de Fuenllana; sant Sabí, ermità al Pirineu.

11. ■ Diumenge vinent, XVIII de durant l'any (lit. hores: 4a setm.) [Sa 7,7-11 / Sl 89 / He 4,12-13 / Mc 10,17-30]. Santa Soledat Torres Acosta (Madrid 1826-1887), vg., fund. Serventes de Maria, vetlladores dels malalts (SM, 1851); sant Germà, bisbe i mr.

Diumenge XXVII de durant l'any

▶ Lectura del llibre del Gènesi (Gn 2,18-24)

El Senyor-Déu digué: «No seria bo que l'home estigués sol. Li faré qui l'ajudi i l'acompanyi.» El Senyor-Déu modelà amb terra totes les bèsties salvatges i tots els ocells, i els presentà a l'home, a veure quin nom els donaria: el nom que l'home donava a cada un dels animals era el seu nom. L'home donà el nom a cadascun dels animals domèstics i salvatges i a cadascun dels ocells, però no en trobà cap capaç d'ajudar-lo i fer-li companyia. Llavors el Senyor-Déu va fer caure l'home en un son profund. Quan quedà adormit, li prengué una de les costelles i omplí amb carn el buit que havia deixat. Després, de la costella que havia pres, el Senyor-Déu va fer-ne la dona, i la presentà a l'home. L'home digué: «Aquesta sí que és os dels meus ossos i carn de la meua carn. El seu nom serà l'esposa, perquè ha estat presa de l'espòs.» Per això l'home deixa el pare i la mare per unir-se a la seva esposa, i des d'aquell moment ells dos formen una sola família.

▶ Salm responsorial (127)

R. *Que el Senyor ens beneeixi tota la vida.*

Feliç tu, fidel del Senyor, / que vius seguint els seus camins. / Menjaràs del fruit del teu treball, / seràs feliç i tindràs sort.

La teua esposa fruitarà com una parra, / dins la intimitat de casa teua; / veuràs els fills com plançons d'olivera / al voltant de la taula. R.

És així com els fidels del Senyor seran beneïts. / Que el Senyor et beneeixi des de Sió. / Que tota la vida puguis veure prosperar Jerusalem. R.

Que puguis veure els fills dels teus fills. / Pau a Israel! R.

▶ Lectura de la carta als cristians hebreus

(He 2,9-11)

Germans, Jesús, abaixat, va ser posat un moment per sota dels àngels, però ara, després de la passió i la mort, el veiem coronat de glòria i de prestigi, perquè Déu, que ens estima, va voler que morís per tots. Déu, que ho ha creat tot i ho ha destinat tot a ell mateix, volia portar molts fills a la glòria, i convenia que aquell qui els havia de guiar a la salvació fos consagrat pels sofriments. Tant el qui santifica com els qui són santificats tenen un mateix pare, i per això no s'avergonyeix d'anomenar-los germans.

▶ Lectura de l'evangeli segons sant Marc

(Mc 10,2-16)

En aquell temps, els fariseus anaren a trobar Jesús per provar-lo, i li preguntaren si el marit es podia divorciar de la seva dona. Ell els preguntà: «Què us va ordenar Moisès?» Li respongueren: «Moisès permet de donar a l'esposa un document de divorci i separar-se.» Jesús els digué: «Moisès va escriure aquesta prescripció perquè sou tan durs de cor. Però al principi, Déu creà l'home i la dona. Per això deixa el pare i la mare, per unir-se a la seva esposa, i ells dos formen una sola família. Per tant, ja no són dos, sinó una sola família. Allò que Déu ha unit, l'home no ho pot separar.»

Un cop a casa, els deixebles tornaren a preguntar-lo sobre això mateix. Jesús els digué: «Aquell qui es divorcia de la seva dona i es casa amb una altra comet adulteri contra la primera, i si la dona es divorcia del seu marit i es casa amb un altre, comet adulteri.»

▶ Lectura del libro del Génesis (Gén 2,18-24)

El Señor Dios dijo: «No es bueno que el hombre esté solo; le daré una ayuda apropiada.»

El Señor Dios formó de la tierra todos los animales del campo y todas las aves del cielo y los llevó ante el hombre para ver cómo los llamaba, ya que el nombre que él les diera, ése sería su nombre. El hombre impuso nombre a todos los ganados, a todas las aves del cielo y a todas las bestias del campo; pero para sí mismo no encontró una ayuda apropiada.

Entonces el Señor Dios hizo caer sobre el hombre un sueño profundo, y mientras dormía le quitó una de sus costillas, poniendo carne en su lugar. De la costilla tomada del hombre, el Señor Dios formó a la mujer y se la presentó al hombre, el cual exclamó: «Ésta sí que es hueso de mis huesos y carne de mi carne; ésta será llamada hembra porque ha sido tomada del hombre». Por eso el hombre deja a su padre y a su madre y se une a su mujer, y son los dos una sola carne.

▶ Salmo responsorial (127)

R. *Que el Señor nos bendiga todos los días de nuestra vida.*

Dichosos los que temen al Señor / y siguen sus caminos. / Comerás del trabajo de tus manos, / serás feliz y todo te irá bien.

Tu esposa será como parra fecunda / en la intimidad de tu casa; / tus hijos, como brotes de olivo / en torno a tu mesa. R.

Así es bendecido el hombre que teme al Señor. / Que el Señor te bendiga desde Sión / para que veas la prosperidad de Jerusalén / todos los días de tu vida y a los hijos de tus hijos. / ¡Paz a Israel! R.

▶ Lectura de la carta a los Hebreos

(Heb 2,9-11)

Hermanos: al que fue rebajado un poco con relación a los ángeles, Jesús, le vemos coronado de gloria y dignidad por haber sufrido la muerte; de modo que, por la gracia de Dios, gustó la muerte en beneficio de todos. Convenía, en efecto, que aquel por quien y para quien todo fue hecho, queriendo llevar a la gloria un gran número de hijos, hiciese perfecto, mediante los sufrimientos, al jefe que debía guiarlos a la salvación. Porque el santificador y los santificados tienen todos el mismo origen. Por lo cual no se avergüenza de llamarlos hermanos.

▶ Lectura del evangelio según san Marcos

(Mc 10,2-16)

En aquel tiempo se le acercaron unos fariseos y le preguntaron con intención de tentarlo: «¿Le está permitido al hombre separarse de su mujer?». Jesús les respondió: «¿Qué os mandó Moisés?». Ellos dijeron: «Moisés mandó escribir un acta de divorcio y despedirla». Jesús les dijo: «Moisés escribió este precepto por la dureza de vuestros corazones. Pero al principio de la creación Dios los hizo macho y hembra. Por eso el hombre dejará a su padre y a su madre y se unirá a su mujer y serán los dos una sola carne. De manera que ya no son dos, sino una sola carne. Por lo tanto, lo que Dios ha unido, que no lo separe el hombre». Ya en casa, de nuevo los discípulos le preguntaron acerca de esto; Jesús les dijo: «El que se separe de su mujer y se case con otra comete adulterio contra la primera; y si la mujer se separa de su marido y se casa con otro comete adulterio.»

COMENTARI

Sí que és possible, amb Déu

El Gn 1-11 és un punt i a part essencial a la Bíblia: punt i a part pels relats no localitzables ni datables; essencial amb veritats bàsiques com Déu Creador del món, la igualtat de dignitat de l'home i la dona creats tots dos a imatge i semblança de Déu, amb la dona com *ajut d'igual a igual per fer costat* a l'home que reconeix: *Aquesta sí és os dels meus ossos i carn de la meua carn* (expressió bíblica que vol dir «ser dels meus») (Jt 9,2; 2Sa 5,1).

Quan li pregunten *si el marit es pot divorciar de la seva dona*, Jesús respon ressituant la qüestió en el projecte de Déu «al principi», distingint voluntat originària de Déu i posterior permissivitat de Moisès per ser *tan durs de cor*. El projecte diví del «*ser tots dos una sola carn*» és meta d'un camí amb etapes prèvies com l'amor obediència a Déu en agraïment a l'amor infinit que rebem d'Ell; la visió de fe sobre la sexualitat: *No sabeu que el vostre cos és temple de l'Esperit Sant?* (1Cor 6,19); la vivència esforçada de l'amor com el camí incomparablement més gran (1Cor 13,1); la consciència de cridats a ser avui més que mai *sal de la terra i llum del món* (Mt 5,13-14) en la defensa de l'Evangeli de la família com Església domèstica.

Una Església convocada a viure l'Any de la Misericòrdia no pot renunciar al projecte fundacional, ni al testimoniatge feliç com a peça clau de la Pastoral Familiar. Sense lamentacions ni desqualificacions acusatòries: «*No et deixis vèncer pel mal, ans venç el mal amb la força del bé*» (Rm 8,9).

El projecte cristià de família ens ha de reconduir cap a Déu, i l'amor a Déu ens ha de dur a revelar el seu projecte: venint de qui ve, no pot deixar de ser factible —amb l'ajut de la seva gràcia— i sobretot de ser font de felicitat.

Mn. José Luis Arín